

רקע והסבר למילוי שאלון PreVias וטופס המעקב

PREVIAS QUESTIONNAIRE

שאלון הערכת ראייה לילדים בשלב טרום-מילולי

(PREVERBAL VISUAL ASSESSMENT QUESTIONNAIRE)

המחברים:

Inés García-Ormaechea

Inmaculada González

Victoria Pueyo

1. מהו שאלון PreVias ?

שאלון **PreViAs** (Preverbal Visual Assessment) הוא שאלון המורכב מ-30 שאלות המתמקדות בתפקודים קוגניטיביים חזותיים של ילדים במצב טרום-מילוליים. יש למלא אותו על ידי ההורים או המטפלים העיקריים של הילד. השאלון פשוט ומהיר למענה (כ-5 דקות בלבד).

מחקרים שנערכו מאשרים את העקביות הפנימית של השאלון, כמו גם את מהימנותו. לכל קבוצת גיל ישנם ערכי הייחוס הנורמטיביים, שכן השאלון הועבר עם מדגם גדול של ילדים המייצגים את אוכלוסיית הילדים הטיפוסית.

שאלון PreViAs תוקף באמצעות הערכה התנהגותית שבוצעה על ידי רופאי עיניים פדיאטריים, בעלי ניסיון רב בתחום התפתחות הראייה.

השאלון נבנה להערכת התנהגויות ראייתיות של ילדים בגילאי 2 עד 24 חודשים.

הפריטים בשאלון מאורגנים סביב 4 תחומים: **קשב חזותי**, **תקשורת חזותית**, **קואורדינציה חזותית-מוטורית**, **עיבוד חזותי**.

ישנן שלוש מטרות לשאלון:

✓ להבנות את תהליך ההערכה בדגש על תפקוד ראייתי.

✓ לזהות ילדים עם עיכוב ברכישת מיומנויות קוגניטיביות חזותיות מסוימות, אשר דורשים הערכה מעמיקה וממוקדת יותר.

✓ לעקוב אחר התפתחות הראייה של ילדים בגילאי 2 עד 24 חודשים.

2. לאילו ילדים מיועד השאלון?

שאלון PreViAs נועד להערכת כלל הילדים בגילאי 2 עד 24 חודשים. עם זאת, הוא שימושי במיוחד לילדים הנמצאים בסיכון מוגבר לפגיעה ראייתית או קוגניטיבית, כגון: ילדים עם היסטוריה של פגות, ילדים שנולדו במשקל לידה נמוך, ילדים עם אנצפלופתיה פרינטלית (perinatal encephalopathy) או לאחר נזק מוחי מאטיולוגיות שונות (כגון מצבים של אפילפסיה מוקדמת, הפרעות כרומוזומליות), הפרעות מולדות ברשתית (retinopathies congenital) או מומים מבניים בעין (ocular malformations).

3. מה ההורים צריכים לדעת לפני מילוי השאלון?

מטרת השאלון היא להעריך התנהגות חזותית של ילדים בגילאי 2 עד 24 חודשים, ולכן יש לענות על כל השאלות בהתייחס אך ורק לתפקוד הראייה של הילד, ולא בהתבסס על חושים אחרים כמו שמיעה או מגע. עם זאת, אנו מבינים כי במקרים מסוימים של עיכוב פסיכומטורי, קשה להימנע מהטיות בתשובות הנובעות מהפרעות התפתחותיות נוספות.

ילדים צעירים עשויים להציג התנהגויות משתנות ולא עקביות לאורך זמן. השאלות בשאלון בוחנות האם הילד רכש מיומנות מסוימת, גם אם אינו מבצע אותה תמיד באותו אופן או בתגובה לאותו גירוי חזותי. לדוגמה, אם ילד מסוגל לחקות מחוות או ברכות במצבים מסוימים, יש לסמן "כן" לשאלה גם אם אינו עושה זאת בכל פעם.

הורים צריכים לדעת כי השאלות אינן מסודרות לפי סדר כרונולוגי, אלא מתייחסות להתנהגויות הנרכשות במהלך השנתיים הראשונות לחיים. לכן, ייתכן כי חלק מההתנהגויות המופיעות בשאלון עדיין לא נרכשו על ידי הילד, וזהו מצב תקין.

4. כיצד למלא את שאלון PreViAs ?

השאלון מיועד למילוי על ידי ההורים או המטפלים העיקריים של הילד. ניתן למלא אותו באופן עצמאי, אך מומלץ להיעזר באיש מקצוע בעל ניסיון בהתפתחות חזותית, שיוכל לספק תשובות לשאלות ולהכווין במקרים בהם מזהה סטייה מהנורמה.

5. כיצד מעריכים את תשובות השאלון?

לאחר השלמת השאלון, על הבוחן למלא את **טבלת התיקון** הנמצאת בסופו. כל תשובה חיובית מזכה בנקודה אחת, ויש להתחשב בה בכל התחומים הרלוונטיים לכל שאלה. מסכום התשובות מתקבל **ציון כולל לכל אחד מארבעת התחומים: קשב חזותי, תקשורת חזותית, קואורדינציה חזותית-מוטורית ועיבוד חזותי**. ציונים אלו נרשמים **בטופס המעקב המצורף**, בתוך הטבלה המתאימה לגיל הילד. במקרה של ילדים עם היסטוריה של פגות, יש לתקן את הגיל בהתאם לגיל ההיריון.

טווחי הנורמה ההתנהגותית לכל תחום ולכל קבוצת גיל מסומנים בלבן, בהתאם לנקודות החתך שנקבעו במחקר האימות, תוך מתן עדיפות לספציפיות מרבית. הגבולות המסומנים באפור בהיר נקבעו על פי נקודות החתך לרגישות מיטבית, בעוד שציונים המסומנים באפור כהה נחשבים מחוץ לטווח הנורמה.

טופס המעקב נועד לאפשר מעקב אחר התפתחות התפקוד הראייתי של הילד בביקורים שונים, עד גיל 24 חודשים.

6. REFERENCES:

1. Developement of the Preverbal Visual Assesment (PreViAs) questionnaire” Pueyo V, Garcia-Ormaechea I, Gonzalez I, et al. Early Human Development 90 (2014) 165-168.
2. Validation of the Preverbal Visual Assesment (PreViAs) questionnaire” Garcia-Ormaechea I, Gonzalez I, Dupla M, et all. Early Human Development 90 (2014) 635-638.